

Znalecký posudek
o příčinách poruch domu [REDACTED]
[REDACTED] a jejich časového průběhu

6 stran

18.10.2001

Obvodní soud pro Prahu 9
Na Vyhlídce 387/1
Praha 9
190 73

ke sp. zn. 19C 279/97

Odvětví:
- **stavby obytné, průmyslové a zemědělské**

(spec.: stavební konstrukce betonové, železobetonové a konstrukce z plastických hmot)

- **stavební materiály**

(spec.: stavební materiály všeobecně - tradiční i nové s aplikací plastických hmot)

- **stavby inženýrské**

(spec.: stavby mostní)

- **stavební různá**

(spec.: zkoušení stavebních materiálů a konstrukcí)

V Praze dne 18.10.2001

Č.j.: Z 217/2001

Znalecký posudek

o příčinách poruch domu [redacted] a jejich časového průběhu.

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 27.2.2001 ve věci čj. 19 C 279/97 jsem byl požádán o vypracování znaleckého posudku s úkolem: "posoudit, kdy došlo k ukončení působení všech faktorů, které se podílely na vzniku škody na domě žalobkyně č.p. [redacted] Předtím vypracování tohoto posudku odmítl tzv. Ustav soudního inženýrství VUT V Brně, s odůvodněním, že vypracovává převážně revizní znalecké posudky. Vzhledem k tomu, že byly vypracovány již tři znalecké posudky, nepochybně se jedná o revizní posudek a uvedený argument je nepodložený. Protože i já vypracovávám převážně revizní posudky (často i po posudku uvedeného ústavu), považoval jsem za správné žádosti soudu vyhovět, přestože časově jsem na tom ještě daleko hůře.

Po prostudování spisu jsem došel ke dvěma důležitým závěrům:

- ❖ civilní žaloba podle OZ je vedena proti straně, která nemůže být účastníkem občanského sporu. Tento názor opírám jednak o § 420 OZ, odst.2, věta první ("Škoda je způsobena právnickou nebo fyzickou osobou, když byla způsobena **při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili**"), dále o § 420 a, odst. 2 c ("Škoda je způsobena provozní činností, je-li způsobena oprávněným prováděním nebo **zajištěním** prací, jimiž je způsobena jinému škoda na nemovitosti, nebo je mu podstatně ztíženo nebo znemožněno užívání nemovitosti.") a konečně faktem, že běžný občan nemůže (a není také povinen) rozlišit, který z mnoha subdodavatelů, pohybujících se na staveništi (v daném případě více než deset) je právě ten, který případnou škodu způsobil. Proto podle mého názoru je pro občana jedině možné oprávněně uplatňovat náhradu škody u investora akce, případně generálního dodavatele stavby a věcí obchodního soudu je pak následně řešit podíl viny jednotlivých zúčastněných, pokud se nedohodnou mimosoudně.

- ❖ veškerá technická posouzení, včetně třech znaleckých posudků, **jednoznačně a ve shodě kvalifikují příčiny poruch domku.**

Nicméně jsem se (jak mně jako znalci z oboru stavebnictví přísluší) orientoval pouze na zodpovězení soudem žádané otázky, přičemž lze mít za jednoznačně prokazané, že k poruchám došlo v následku **stavebních činností**, probíhajících při výstavbě inženýrských sítí, zejména pak kanalizace v těsné blízkosti domku.

Abych osvětlil tzv. dodavatelsko-odběratelské vztahy při výstavbě inženýrských sítí, které jsou nepochybně v dané kauze kardinálně rozhodující, požádal jsem 6.4.2001 Místní úřad Praha – Dolní Chabry o odpověď na čtyři jednoduché otázky:

- ❖ kdo byl investorem akce výstavby inženýrských sítí v Dolních Chabrech, případně, pokud výstavba byla rozdělena, kdo byl investorem výstavby kanalizace
- ❖ kdo byl (smluvně) generálním dodavatelem stavby, příp. pokud byla stavba rozdělena na samostatné části, kdo byl (smluvně) generálním dodavatelem výstavby kanalizace
- ❖ kdo byl projektantem této stavby s žádostí o příslušnou část projektu
- ❖ jaké znalecké posudky jsou k dispozici

Když jsem po téměř dvou měsících nedostal žádnou odpověď, opakoval jsem svou žádost na Místní úřad Praha – Dolní Chabry znovu dne 30.5.2001. Poté jsem s datem 13.6.2001 obdržel odpověď od Úřadu městské části Praha-Ďáblice, kterému mou žádost předal s více než šestinedělním zpožděním Úřad MČ Praha – Dolní Chabry. Z této odpovědi jsem se především dozvěděl, že od poloviny roku 1992 nebyla žádná výstavba inženýrských sítí v Dolních Chabrech realizována, že výstavba vodovodu a kanalizace nespadá do okruhu obecného stavebního úřadu a že ani MČ Praha –Dolní Chabry ani MČ Praha –Ďáblice nejsou účastníky smluvního vztahu a vlastně o těchto stavbách nic nevědí.

Protože jsem považoval uvedenou odpověď za nedostačující, nepřesnou, nepravdivou, neuspokojivou a neposkytující jednoznačné odpovědi na jednoznačné otázky, obrátil jsem se tentokrát se svými čtyřmi otázkami na MČ Praha –Ďáblice dne 26.6.2001. Obdržel jsem odpověď datovanou 27.7.2001 (ale odesílanou 7.8.2001). Tam jsem se z obšírného výkladu dozvěděl, že pod pojmem "**výstavba inženýrských sítí**" v zápisech starosty MČ Praha – Dolní Chabry byl myšlen proces jejich realizace (jak překvapující) a že vlastně pan starosta, který **nebyl** (!) jako zástupce obce účastníkem řízení, o své dobré vůli vedl každý týden či ob týden pod pojmem "výstavba inženýrských sítí" kontrolní den k zajištění koordinace, návaznosti jednotlivých staveb a jejich částí, jakož i koordinace investorů (!) a zhotovitelů atd.. Také jsem se opětovně dozvěděl, že přesto všechno výstavba inženýrských sítí nebyla v Dolních Chabrech realizována, zato byla prováděna stavba plynovodu, vodovodu a kanalizace. Nakonec v posledních několika řádcích jsem se dozvěděl, že investorem kanalizace byl VHMP-VIS a projektantem Pražský projektový ústav. Protože zřejmě nelze získat od dotazovaných přesné informace na položené otázky, nezbude, než se v posudku obejít převážně bez nich a spolehnout se na útržkovité informace ze spisu.

Na mou telefonickou žádost na Městskou část Praha 8 – odbor výstavby (p. Jaroslav Stříbrný, který vyřizoval předchozí zmíněné odpovědi na mé dotazy) o zaslání kopie kolaudačního rozhodnutí, kterým se povoluje užívání dokončené stavby veřejné splaškové a dešťové kanalizace v k.ú. Dolní Chabry, obdržel jsem její faxovou kopii dne 6.9.2001.

N Á L E Z

V MČ Praha – Dolní Chabry byla zhruba od poloviny osmdesátých let prováděna výstavba inženýrských sítí, spočívající ve výstavbě plynovodu, vodovodu a splaškové a dešťové kanalizace. Ve všech případech investorem akcí (stavebníkem) byl Magistrát hlavního města Prahy (MHMP), zastoupený OMI MHMP či VHMP-VIS, který vystupoval i v

roli generálního dodavatele a zadával jednotlivé části prací různým subdodavatelům, kterých bylo více než deset. V roli koordinátora prací a dodávek vystupoval starosta MČ Praha – Dolní Chabry. Dne 20.12.1993 přešly údajně veškeré povinnosti a závazky (není jasné, zda jako zástupce investora, či generálního dodavatele nebo snad zprostředkovatele) ohledně uvedené stavby na společnost ZAVOS, s.r.o. (se základním jměním ve výši 180000.-Kč). Je tedy pravděpodobné, že firma ZAVOS s.r.o. zastupovala MHMP jako stavebníka, neboť vzhledem ke zmíněné výši základního jmění jen těžko mohla sama vykonávat funkci generálního dodavatele, pokud by nezajišťovala veškeré práce formou subdodávek, což lze spíše označit za funkci zvanou inženýring. Dozorem investora (VHMP-VIS) byla nejspíše pověřena Ing. Ležalová, která tuto či obdobnou funkci vykonávala i pro společnost ZAVOS s.r.o. Přesné právní vztahy mezi zmíněnými organizacemi se nepodařilo znalci zjistit. Pro účel tohoto posudku však nejsou případné nepřesnosti v tomto směru podstatné.

V okolí předmětného domku byl budován kromě kanalizace plynovod a vodovod. O těchto dvou stavbách a případných vlivech prováděných výkopů k jejich uložení není v celém spise žádná zmínka, přestože vzhledem k dlouhodobému a mnohými dalšími okolnostmi ovlivněnému působení změn podloží v okolí domku je nelze a priori vyloučit.

Ze zápisu ve stavebním deníku patrně zástupcem Pražských kanalizací a vodních toků (podpis nečitelný) bylo povoleno 16.8.1993 započít s obetonováním a zásypem kanalizačních řadů v ulici U Váhy včetně obetonování a záhozu přípojek. Na koordinační poradě dne 5.10.1993 souhlasil podnik Váhostav (zhotovitel kanalizace) na žádost MÚ s ohledem na zimní období s dokončením stavby 3B (to je včetně ulice U Váhy) do 5/94, s čímž souhlasil i investor VIS. Na koordinační poradě dne 16.11.1993 bylo uloženo Váhostavu provést opravu vozovek také v ulici U Váhy s tím, že propadliny opraví do 17.11.1993 a očištění od bahna, dosypání štěrku a zaválcování provede do 26.11.1993. Zda se tak stalo, či zda práce byly odloženy podle předchozího usnesení až na pozdější dobu nelze zjistit, neboť další zápisy z koordinačních porad již nejsou součástí spisu.

Kanalizační řady splaškové a dešťové kanalizace části tzv. "Odkanalizování Chabry III.B stavba" (do níž patří též ulice U Váhy) byly uvedeny do **zkušebního provozu** na základě rozhodnutí VHMP ze dne 9.3.1994.

Jak plyne z různých náznaků v zápisech z koordinačních porad a dalších spisových materiálů, dodavatelem konečné úpravy vozovky byla jiná organizace než Váhostav (patrně INPROS). Několikrát opakovaný fakt, že dochází k propadům zásypů výkopů svědčí o jejich nedostatečném zhutnění.

Z posudku Ing. Čapka, vyžádaného společností VIS a.s. dne 15.3.1994 k posouzení příčin vznikajících poruch na domku č. [REDAKCE] (mimořádně z tohoto se zdá, že zástupcem investora zůstal VIS a.s. a inženýringovou činností byla pověřena nově vzniklá společnost ZAVOS s.r.o. s tím, že do ní přešla část původních zaměstnanců VIS a.s.) jednoznačně a nepochybně vyplývá, že zához výkopu byl ještě v květnu 1994 otevřen vlivům povětrnosti a projektem předepsaná úprava povrchu vozovky do původního stavu nebyla ještě provedena. To nakonec koresponduje s výše uvedeným usnesením koordinační rady z 5.10.1993, odsouhlasené investorem (VIS).

Popis poruch na předmětném domku byl výstižně popsán v předchozích znaleckých posudcích, nebyl nikým zpochybněn a není se třeba v tomto posudku k němu znovu vracet. Těmito posudky bylo též jednoznačně prokázáno, že jedinou možnou příčinou vzniklých poruch jsou stavební práce, prováděné v blízkosti domku v souvislosti s výstavou inženýrských sítí, zejména pak kanalizace.

Žalující žádal uvedení svého porušeného domku do původního stavu, čímž měl zřejmě a jednoznačně na mysli odstranění vzniklých poruch a zabránění jejich dalšímu rozšiřování. Nebylo podle mého názoru jeho úkolem přesně specifikovat práce, které jsou k tomu zapotřebí a ani to nelze od laika očekávat. K uvedení do původního stavu měly být provedeny takové práce, které by předepsal řádně vypracovaný projekt, dodaný tím, kdo škodu zavinil. Rekonstrukční práce tohoto druhu jsou jedny z nejnáročnějších a projekt musí vypracovávat renomovaný odborník. Pokud provedení rekonstrukčních prací podle takového projektu vyžaduje např. vyklizení půdy, je samozřejmou součástí rekonstrukce. Dokonce součástí rekonstrukčních prací musí být po ukončení stavebních prací i zpětné uložení dočasně přemístěných předmětů na původní místo. Laik, a tedy i soud při vší úctě, jen těžko může obsáhnout nebo dokonce přesně specifikovat druh i objem jednotlivých potřebných prací k dosažení žádaného výsledku. To dokonce nelze vyžadovat ani od většiny stavebních odborníků, jinak dokonale zvládajících svou profesi

Soud prvního stupně zastavil řízení s tím, že petit není dostatečně specifikován, aby mohl být převzat do výroku soudu a následně aby mohl být postižen výkonem rozhodnutí. Odvolací soud po odvolání žalobkyně změnil usnesení soudu I. stupně tak, že se řízení nezastavuje, neboť podle jeho názoru je petit žaloby jasný, určitý, srozumitelný a vykonatelný (včetně "vyklizení půdy"). Soud I. stupně se v dalším jednání přidržel stanoviska odvolacího soudu a žalobě vyhověl. Po odvolání žalovaného proti tomuto rozsudku tentýž odvolací soud jako v prvním případě rozhodnutí soudu I. stupně zrušil a vrátil k dalšímu řízení s tím, že soud I. stupně nezjistil přesně stav domku před vznikem škody, že např. vyklizení půdy zjevně nekoresponduje hmotnému ustanovení o náhradě škody uvedením v předešlý stav (v protikladu ke svému výslovnému stanovisku při prvním odvolání), že byl použit posudek, který si vyžádala žalobkyně (ačkoli pravdou bylo, že posudek si objednal investor, tedy ten, kdo za škodu odpovídal) a dále že nebyla řádně projednána námitka žalovaného o promlčení. Soud I. stupně poté žalobu zamítl proto, že shledal nárok žalobce promlčeným. Po dalším odvolání žalobkyně odvolací soud (opět přesně stejný jako v obou předchozích případech) rozsudek soudu I. stupně opět zrušil a vrátil k dalšímu řízení s tím, že nebyla jednoznačně dovozena příčina škody a tedy ani objektivní příp. subjektivní lhůta promlčení, a že pokud nedošlo k uplynutí lhůt, je třeba se zabývat i rozsahem škody (v tomto usnesení je chybně uvedena cena oprav podle znaleckého posudku na 1 585 420.- Kč, což ve skutečnosti je odhadní časová cena domku, zatímco tržní cena opravy byla vyčíslena na 126 830.- Kč).

P o s u d e k

Předtím, než odpovím na soudem položenou jednoduchou otázku, dovolím si znovu shrnout některá fakta, která pro odpověď jsou nezbytná, i když povětšinou již předchozími znalci byla uvedena.

Při projektování podobných prací, kdy je nezbytné provádět výkopy v blízkosti stávajících staveb, musí mít projektant k dispozici jednak pečlivě provedený průzkum založení (zejména hloubky) těchto staveb, jednak průzkum druhu a kvality podloží. Bez takových podkladů nelze zodpovědně vypracovat projekt. V daném konkrétním případě, jak ozřejmily předchozí znalecké posudky, byl vztah hloubky výkopu pro kanalizaci, jeho vzdálenosti od základové spáry části domku č.338 a druhu a vlastností zeminy v prostoru mezi základovou spárou a výkopem takový, že vyžadoval zvláštní stavební zásahy před nebo po početí stavby. Nic takového projekt neobsahoval, nic takového ani nebylo provedeno. Důsledkem takového postupu může být, a v daném případě zřejmě byla,

nestabilita podloží s potencionálním nebezpečím poruch stavby v důsledku jejího dodatečného a nerovnoměrného ssedání.

Způsob provádění, doba otevření výkopu, jeho zajištění, způsob zásypu (včetně postupu odstraňování pažení v souvislosti se zásypem a jeho hutněním), změna rovnováhy spodních vod, doba promáčení podloží v kauzálním vztahu k druhu zeminy a případně další vlivy, hrají samostatně i aditivně, či dokonce superpozičně, významnou roli v ovlivnění základové spáry v blízkosti stojící stavby a tím i její stability. Ze všech dostupných podkladů i provedených znaleckých posudků jednoznačně vyplývá, že nebylo použito žádných speciálních postupů či postupů, které vyžadovala daná situace a naopak byla zanedbána řada postupů, které by mohly zajistit v co nejkratší době rovnovážný a tedy stabilní stav (např. dokonalé zhutnění zásypů podmiňujících kromě jiného uzavření povrchu proti snadnému pronikání dešťové vody, dokončení povrchů vozovek a chodníků, podmiňujících funkci dešťové kanalizace atd).

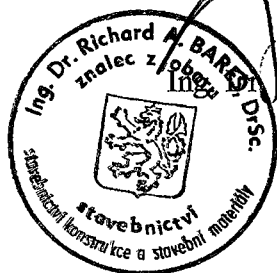
Veškeré zmíněné vlivy a okolnosti mají dlouhodobý charakter a obvykle ke stabilizaci podloží (a tím ukončení nepříznivých vlivů na stabilitu okolních staveb) dochází až po několika letech, i když nelze stanovit nějaký termín obecně. Vždy záleží na podmínkách konkrétního případu, na váze jednotlivých činitelů stabilizaci ovlivňujících a samozřejmě na druhu podloží. Z hlediska stavebního teprve kolaudace stavby jednoznačně uzavře stavební práce (případně uloží termín k odstranění drobných závad, které nemohou ale zamýšlenou funkci stavby ohrozit) a konstatuje uvedení stavby do stavu zamýšleného projektem a povoleného stavebním povolením, a s určitou licencí lze považovat termín kolaudace i za termín ukončení převážné části nestabilit jak ve stavbě samé, tak v jejích vlivech na okolí.

Různé termíny uváděné jednotlivými stranami sporu v průběhu procesu a soudy různě akceptované nemají žádné technické opodstatnění s ohledem na předmět sporu. "Kolaudace" kanalizace, provedená 16.8. 1993 není kolaudací, ale odsouhlasení správného (co do druhu, sklonu, spojení atd.) položení kanalizačního potrubí a přípojek podle projektu budoucím správcem kanalizace (VKVT) před zakrytím dalším postupem prací (např. dalšími vrstvami obetonováním a záhozem zeminou). "Kolaudace" kanalizace, provedená MHMP dne 9.3.1994 není kolaudací, ale povolením k uvedení kanalizace do zkušebního provozu, kterým se ověřuje, zda stavba (kanalizace) může bez problémů plnit plánovanou funkci. Výsledek ověření je jedním z podkladů kolaudace stavby. Konec zásypových prací (údajně podle stavebního deníku) 19.8.1993 nesvědčí o dokončení prací na stavbě a jeho využívání k jakékoli argumentaci je zcela irrelevantní. Konečně to dosvědčuje i několikrát upozornění na propady zásypů a nezbytnost vyplnění propadlin šterkem se zaválcováním (ještě 16.11.1993 s termínem 26.11.1993 – z dostupných zápisů koordinačních porad) a dále odsun dokončení stavby 3B Váhostavem na základě požadavku MÚ Dolní Chabry a souhlasu investora VIS Praha do května 1994. Stavebník, Hlavní město Praha, podal návrh na kolaudaci stavby 4.6.1996, kolaudační řízení proběhlo 25.7.1996 s negativním výsledkem (zjištěny závady, které bránily uvedení stavby do trvalého provozu). Dne 1.9.1997 doložil stavebník potvrzení PKVT o odstranění zjištěných závad a požádal o pokračování v řízení. Kolaudační rozhodnutí k povolení užívání dokončené stavby veřejné splaškové a dešťové kanalizace bylo pak vydáno 10.3.1998.

Po celou tuto dobu mohlo docházet, a nepochybně docházelo, ke změnám statického stavu stavby č.p. 338, která zůstala po objevení prvých poruch krátce po dokončení kanalizačního potrubí bez jakéhokoli ošetření či sanačního zásahu a to přesto, že investor o vzniku poruch minimálně od 15.3.1994 věděl, když si nechal o příčinách poškození domku vypracovat znalecký posudek. Shora uvedené možné příčiny poruch jsou dlouhodobého

charakteru, tj. jejich vliv na stavbu se projevuje dlouhodobě, třeba několik let a to zvláště tehdy neprovedou-li se potřebné sanační (na stavbě samé) či jiné zásahy (k odstranění možných příčin poruchy stavby) ihned po zjištění prvních poruch nebo i jen prvních známek poruch. Zaslouží poznamenat, že vše co je obsahem tohoto posudku i posudků předchozích a potažmo i všech soudních jednání, je pouze stavba kanalizace a okolnosti kolem ní. O ostatních součástech výstavby inženýrských sítí (vodovod a plynovod) nejsou žádné informace, i když mohly mít na vznik poruch také buď přímý, nebo nepřímý (podpůrný) vliv. To co je nepochybné v souvislosti se stavbou kanalizace je, že projekt nebyl zpracován dostatečně přesně, a i při bezchybném provádění podle projektu k poruchám stavby mohlo (nebo spíše muselo) dojít. Na rozsahu poruch se mohlo podílet, jak už uvedeno shora, mnoho dalších vlivů a dnes nelze s jistotou určit, který z vlivů byl rozhodující nebo nejvýraznější. Nepochybné ale je, že všechny zmíněné vlivy působí dlouhodobě a nelze určit s jistotou žádný přesný termín, kdy jejich vliv se stane zanedbatelným. S výhradou, že stav porušené stavby se zhoršuje s časem bez dalších vnějších impulzů, lze brát s dostatečnou pravděpodobností za termín ukončení vnějších impulzů na vznik a rozšiřování statických poruch stavby datum, kdy stavebník doložil ke kolaudačnímu řízení, že všechny vytýkané závady stavby kanalizace byly odstraněny, tj. 1.9.1997.

I když jsem nebyl soudem přímo požádán o stanovisko ke sporným výkladům o rozsahu sanačních prací souvisejících s oprávněným požadavkem poškozeného dosáhnout stavu před vznikem poruch, domnívám se, že jediným relevantním podkladem k rozhodnutí může být pouze projekt sanace či rekonstrukce, vypracovaný renomovaným pracovištěm v tomto oboru. Vhodným podkladem pro takový projekt nepochybně je posudek Prof. Půbala. Domnívám se také, že je neúctivě jak právních zástupců obou stran, tak nakonec i soudu, dohadovat se o tom, je-li např. vyklizení půdy potřebnou součástí sanace či není; to právě musí obsahovat např. ve své rozpočtové části zmíněný projekt sanace, o němž se pak může i soud spolehlivě opřít, aniž by se zabýval jednotlivými činnostmi sanaci provádějícími.

Richard A. Bareš, DrSc.

Znalecká doložka:

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím ministra spravedlnosti ze dne 11.10.1967 č.j. ZT 108/67 a ze dne 3.12.1996 č.j. M 563/96 pro základní obor stavebnictví, pro odvětví staveb obytných, průmyslových, zemědělských, inženýrských, mostních, odvětví stavebních materiálů a odvětví zkoušení stavebních materiálů a konstrukcí.

Znalecký úkon je zapsán pod poř. čís. 217/01 znaleckého deníku.

Znalečné a náhradu nákladů (náhradu mzdy) účtuji podle připojené likvidace na základě dokladů čís.

